

«ՊԱՏՄԱ-ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ»-Ի 1970 Թ.
ՆԱԽՈՐԴ ՀԱՄԱՐՆԵՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

№ 1

Վ. Ի. Լենինի Ծննդն 100-ԱՄՅԱԿԸ.— Ա. Մ. Թելունց — Ստեղծագործական մտքի հանձարը: Մ. Ա. Մելիքյան — Վ. Ի. Լենինը և հայ ժողովրդի ազատագրումը: Մ. Հ. Անտոնյան — Վ. Ի. Լենինը և սոցիալիստական հեղափոխության դիալեկտիկայի մի քանի հարցեր: Վ. Մ. Աղուզումցյան — Մարքսիստական քաղաքատնտեսության զարգացման լենինյան էտապը: Զ. Լ. Ղուկասյան — Տոլստոյի լենինյան գնահատականները և դրանց արձագանքները հայ գրականագիտության մեջ: Հ. Մ. Մնացականյան — Լենինյան թեման Մարիետա Շահինյանի ստեղծագործություններում: Ս. Տ. Ալիխանյան — Վ. Ավանեսովի համատեղ աշխատանքը Լենինի հետ: Կ. Ս. Խուղավերդյան — ՍՍՀՄ ժողովուրդների կուլտուրական մակարդակի անհավասարության վերացման լենինյան գաղափարների իրականացումը (ռուսերեն): Լ. Հ. Աբրահամյան — Լենինյան իդեան արտացոլման՝ որպես ողջ մատերիայի հատկության մասին և նրա պատմա-փիլիսոփայական ակունքները (ռուսերեն): Ռ. Գ. Վարդանյան — Վ. Ի. Լենինը սոցիալիստական հասարակարգի ձևավորման ու զարգացման աստիճանների մասին (ռուսերեն): Կ. Հ. Կուրդինյան — Մարտիրոս Սարյան: ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ.— Սիրարիի Տեր-Ներսեսյան (Փարիզ) — Բյուզանդիա և Հայաստան: Գ. Ա. Խվանյան — Նանսենի հանձնաժողովն ու հայ գաղթականությունը: Հ. Ճ. Սիրունի (Բուխարեստ) — Անժանոթ էջեր Խորեն Նարայեյի կյանքին: Է. Ա. Կոստանյան — Գ. Սրբվանձությանցի լուսավորական գործունեությունը: Ա. Մ. Սուխասյան — Հայերենի դարձվածների և դարձվածաբանական հոմանիշների մասին: Հ. Գ. Սարգսյան, Յու. Ա. Թամանյան — Հայկական պատմական կառույցների սեյսմակայունության զարգացման հարցի շուրջը: Ե. Հ. Տուրազյան — էջեր միջազգային հարաբերությունների հնագույն շրջանի պատմությունից: Ա. Ա. Օհանջանյան (Մոսկվա) — Անդրկովկասի բանկերը սովետական կարգերի հաստատումից առաջ և «Հայկական բանկ» կազմակերպման գաղափարը (ռուսերեն): Տ. Ա. Իզմայլովա (Լենինգրադ) — Մուղնու ավետարանի թվագրման հարցի շուրջը (ռուսերեն): ՍՓՅՈՒՌՔԱՀԱՅ ԿՅԱՆՔ.— Ն. Վարդանյան — Մշակութային և հասարակական կյանքը սփյուռքում (1969 թ. հուլիս-դեկտեմբեր): ԻՆՖՈՐՄԱՑԻԱ.— Կ. Մելիք-Փաշայան — Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի 10 տարին: Ս. Զիլինգարյան — Զուլանի դամբարանադաշտի վաղ բրոնզեդարյան հուշարձանները: Ոոբեռտ Թոմսոն (ԱՄՆ) — Հայագիտությունը Արևմուտքում (մատենագիտություն, 1968): ԼՐԱՏՈՒ.— Ա. Ծառուրյան — Կոմիտասի ծննդյան 100-ամյակի տոնակատարությունը: Հ. Բարբիկյան — Պատմաբանների սովետա-ֆրանսիական IV կոնֆերանսը: Ս. Հաբուրյունյան —

Կարապետ Մելիք-Օհանջանյան , Թ. Հովսեփյան — Արմենակ Մնջոյան , Ա. Համբարյան —

Վահան Ռշտունի :

№ 2

ՀՈՒՎԱԾՆԵՐ.— Գ. Հ. Միլայելյան — Մեծ հաղթանակի 25 տարին: Ս. Ա. Շտիկյան — Ղեկնող Ալիշան: Ս. Տ. Նրեմյան — Հայ ժողովրդի կազմավորման ընթացքը: Ե. Գ. Տեր-Մինասյան — Հայոց գրականության սկզբնավորությունն ու զարգացումը: Հ. Մ. Բարբիկյան — Հայաստանի նվաճումը Բյուզանդական կայսրության կողմից: Ա. Ա. Աբրահամյան — Եզնիկի երկի բնագրային մի քանի մեկնաբանություններ: Գ. Ա. Գմիտրիև (Լենինգրադ) — Հողային հարաբերությունների և գյուղացիության վիճակի մի քանի հարցեր XI—XIII դարերի Կիլիկյան Հայաստանում (ռուսերեն): ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐ.— Պ. Հ. Հակոբյան — Ղեկնող Ալիշանի նամակները Հերման Արիսին: ԲԱՆԱՎԵՃԵՐ ԵՎ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ.— Վ. Զ. Պարտիզունի — «Թումանյան և Տերյան» պրոբլեմի շուրջը: Ս. Հ. Հովհաննիսյան — «Ասորական» կամ «Ասորա-հռոմեական» կոչված դա-

տաստանագրքի աղերսը հայ իրավունքի հետ: Մ. Պ. Մինասյան — Եզնիկ Կողբացու թեղծ աղան-
գոց՝ ի ռուսերեն թարգմանության մասին: ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՆԿԱՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.— Ա. Հ.
Մելիքյան — Մայիսյան ապստամբության սովետահայ պատմագրությունը: Բ. Գ. Թոռլախյան
(Սոչի) — Համշենահայերի և պոնտահայերի բնակավայրերն ու թվաքանակը 1914 թվականին:
Լ. Գ. Մաւրադյան — Վրթանես Փափաղյանը հայ գրականության պատմաբան: Ն. Ք. Ավագյան —
Սեբաստիայի և շրջակա գյուղերի ժողովրդական տարազը XIX դարում և XX դարի սկզբին: Շ. Ա.
Ստեփանյան — Աշխարհարարի շարահյուսական համակարգն ըստ Աբեղյանի (պարզ նախադա-
սություն): Ն. Ա. Մկրտչյան — Մի քանի հին սեմական բառեր հայերենում: Մ. Բ. Պիոտրովսկի
(Լենինգրադ) — Եմենիտները և եմենցիները Օմայան Ասորիքում (ռուսերեն): ԳՐԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ.— Բ.
Հաբուրյունյան — Գառնիկ Ստեփանյան, Ուրվագիծ արևմտահայ թատրոնի պատ-
մության, հատ. I և II: Հ. Աղաբեկյան — Ս. Վ. Ավագյան, Հայ ռազմական արվեստի պատմու-
թյունից: ԻՆՖՈՐՄԱՑԻԱ.— Ժ. Խաչատրյան — Հայաստանի մ. թ. ա. VII—I դարերի խեցեղենի
բնորոշ մի ձև: Ա. Թորամանյան (Քիշինև) — Բելգորոդ-Դնեստրովսկու հայկական ճարտարա-
պետական մի քանի հուշարձանների մասին (ռուսերեն): ԼՐԱՏՈՒ.— Ղ. Արտաշյան — Վ. Ի. Լենինի
ծննդյան 100-ամյակի տոնակատարությունը: Ա. Բաբսեղյան — Հայկական ՍՍՀ գիտությունների
ակադեմիայի տարեկան ընդհանուր ժողովը: Զ. Դուլաբչյան — ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ 1970 ՎԵՐԱԴԱՐՈՒՄ:

№ 3

ՀՈԳՎԱԾՆԵՐ.— Կ. Գ. Ղաֆախյան — Հնագիտական աշխատանքը Հայաստանում սովետա-
կան շրջանում: Ա. Տ. Ղանալանյան — Սովետահայ բանագիտությունը 50 տարում: Վ. Դ. Առա-
ֆելյան — Առաքել Դավրիժեցի: Գ. Խ. Սարգսյան — Հիմնադրուկ տեսություններ Ուրարտուի մա-
սին: Խ. Ա. Մուշեղյան — Հին Հայաստանի դրամային շրջանառության պատմությունից: Ա. Ի.
Աբրահամյան — Ներկա թվականի սկզբնավորությունը ըստ հայ տոմարագետների հաշվումների:
Կ. Խ. Քուլեմարյովա (Լենինգրադ) — Խոջալիի դամբարանադաշտը (ռուսերեն): ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄ-
ՆԵՐ.— Լ. Ս. Խաչիկյան — Սարգիս արեղայի ուղեգրությունը: Բ. Լ. Ջուզապյան — Պարսկերե-
նում արաբերենից փոխառյալ բառերի հայատառ միջնադարյան մի բառարան: ԲԱՆԱՎԵՃԵՐ ԵՎ
ՓՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ.— Ս. Խ. Մնացականյան — Պահպանիչ խորհրդանշանները միջնադարյան հայ
քանդակագործության մեջ: Ռ. Հ. Վարդանյան — «Աշխարհացոյցի» ընդարձակ և համառոտ խմ-
բագրությունների չափագիտական աղյուսակների լուսաբանության նոր փորձ: Գ. Բ. Պետրոս-
յան — Երկարության չափերը հին հայկական աղբյուրներում ու դրանց նոր մեկնաբանությունը:
ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՆԿԱՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.— Ս. Բ. Հաբուրյունյան — Գարեգին Լևոնյան: Ս. Վ.
Հովհաննիսյան — Երուխանի գրական հայացքները: Հ. Հ. Մովսիսյան — Մի էջ XIX դարի հայ-
պարսկական գրական առնչությունների պատմությունից: Միհրդատ Թիրեաֆյան (Նյու-Յորք) —
Ի՞նչ է եղած Խորենացիին բաժինը Աստվածաշունչի հայերեն թարգմանության մեջ: Գ. Ե. Արեշ-
յան — Արթիկի դամբարանադաշտի աշխատանքի գործիքները (ռուսերեն): ԳՐԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ.—
Կ. Մելիք-Փաշայան — Ստեփան Լիսիցյան, Զանգեզուրի հայերը: Ս. Սարինյան — Շուշանիկ Նա-
զարյան, Պետրոս Ղափանցի: Ա. Մադոյան — Պ. Մ. Խաչատրյան, Հայ միջնադարյան պատմական
ուղբեր (ԺԴ—ԺԷ դդ.): ՍՓՅՈՒՌՔԱՀԱՅ ԿՅԱՆՔ.— Ս. Գասպարյան — Սփյուռքահայ մշակութային
և հայրենակցական միությունները արդի շրջանում: Ն. Վարդանյան — Մշակութային և հասարա-
կական կյանքը սփյուռքում (1970 թ. հունվար—հունիս): Պ. Սարաջյան — Հայագիտական հրա-
տարակություններ: ԻՆՖՈՐՄԱՑԻԱ.— Գ. Մկրտչյան — ՀՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի գրա-
դարանների արտասահմանյան կապերը: Օ. Եզանյան — Սանահնի գրատան հայերեն ձեռագրերի
հավաքածուն: Ս. Զիլինդարյան — Նեոլիթի նորահայտ հուշարձաններ Նոյեմբերյանի շրջանում:
Գ. Գրիգորյան — Նոր տվյալներ Ղրիմի և Հյուսիսային Կովկասի հայկական վիճական արձանա-
գրությունների մասին (ռուսերեն): Ա. Կակովկին (Լենինգրադ) — XVI դարի հայկական գեղար-
վեստական ասեղնագործության մի նմուշ (ռուսերեն): Ժուլտ Տրոչանի (Բուզապեշտ) — Տրանսիլ-
վանիայի հայերի XVII—XVIII դարերի պատմության աղբյուրները Հունգարիայի Ազգային ար-
խիվում (ռուսերեն):

СОДЕРЖАНИЕ ПРЕДЫДУЩИХ НОМЕРОВ
ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГИЧЕСКОГО ЖУРНАЛА» ЗА 1970 Г.

№ 1

СТОЛЕТИЕ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ В. И. ЛЕНИНА. А. М. Телунц—Гений творческой мысли. М. А. Меликян—В. И. Ленин и освобождение армянского народа. М. О. Антонян—В. И. Ленин и некоторые вопросы диалектики социалистической революции. В. М. Агузумян—Ленинский этап развития марксистской политэкономии. З. О. Гукасян—Ленинские оценки Толстого и их отражение в армянском литературоведении. Г. М. Мнацаканян—Ленинская тема в творчестве Мариэты Шагинян. С. Т. Алиханян—Совместная работа В. Аванесова с Лениным. К. С. Худавердян—Осуществление ленинских идей устранения культурного неравенства народов СССР (на русском языке). Л. А. Абрамян—Ленинская идея об отражении как свойстве всей материи и ее историко-философские истоки (на русском языке). Р. Г. Варданян—В. И. Ленин о ступенях становления и развития социалистического общества (на русском языке). К. О. Кургинян—Мартирос Сарьян. СООБЩЕНИЯ.—Сирарпи Тер-Нерсисян (Париж)—Византия и Армения. Г. А. Иванян—Комиссия Нансена и армянские беженцы. Г. Дж. Сируни (Бухарест)—Неизвестные страницы из жизни Хорена Нарпея. Э. А. Костандян—Просветительская деятельность Г. Срвандзтянца. А. М. Сукиасян—О фразеологии и фразеологических синонимах армянского языка. Г. Г. Саргсян, Ю. А. Таманян—К вопросу о развитии сейсмостойкости армянских исторических памятников. Е. О. Толбагян—Страницы из истории древнейшего периода международных отношений. А. А. Оганджаниян (Москва)—Банки Закавказья до установления Советской власти и идея создания «Армянского банка» (на русском языке). Т. А. Измайлова (Ленинград)—К вопросу о датировке Мугнинского четвероевангелия (на русском языке). ЖИЗНЬ ЗАРУБЕЖНЫХ АРМЯН.—Н. Варданян—Культурная и общественная жизнь зарубежных армян (июль—декабрь 1969 г.). ИНФОРМАЦИЯ.—К. Мелик-Пашаян—Десять лет Института археологии и этнографии. С. Чилингарян—Памятники древней бронзы Джуджеванского могильного поля. Роберт Томсон (США)—Арменоведение на Западе (библиография, 1968). ХРОНИКА.—А. Цатурян—Празднование 100-летия со дня рождения Комитаса. Г. Бартиян—IV советско-французская конференция историков. С. Арутюнян—

Карапет Мелик-Оганджаниян

Г. Овсепян—

Арменак Мнджоян

, А. Амбарян—

Ваган Рштуни

№ 2

СТАТЬИ.—Г. А. Микаелян—25 лет великой победы. С. А. Штикийн—Гевонд Алишан. С. Т. Еремян—Процесс формирования армянского народа. Е. Г. Тер-Минасян—Начало и развитие армянской литературы. Р. М. Бартиян—Завоевание Армении Византийской империей. А. А. Абрамян—Некоторые текстологические толкования произведения Езника Кохбаца. Г. А. Дмитриев (Ленинград)—Некоторые вопросы поземельных отношений и положения крестьян в Киликийской Армении XII—XIII вв. (на русском языке). ПУБЛИКАЦИИ.—П. О. Акопян—Письма Гевонда Алишана Герману Абику. ДИСКУССИИ И ОБСУЖДЕНИЯ.—В. З. Партизуни—К проблеме «Туманян и Терьян». С. А. Оганесян—Отношение законника, названного «Си-

рийским» или «Сиро-ромейским», к армянскому праву. М. П. Минасян — О русском переводе «Книги опровержений» Езника Кохбаци. СООБЩЕНИЯ И ЗАМЕТКИ.— А. О. Мелконян — Советская армянская историография Майского восстания. Б. Г. Торлакян (Сочи) — Места жительства и количество амшенских и понтийских армян в 1914 году. Л. Г. Мурадян — Вртанес Папазян как историк армянской литературы. Н. К. Авакян — Народная одежда Себастии и окружающих сел в XIX и начале XX вв. Ш. А. Степанян — Синтаксическая система современного армянского языка по Абегапу (простое предложение). Н. А. Мкртчян — Некоторые древнесемитские слова в армянском языке. М. Б. Пиотровский (Ленинград) — Йемениты и йеменцы в Омейядской Сирии (на русском языке). РЕЦЕНЗИИ.— Б. Арутюнян — Гарник Степанян, Очерк западноармянского театра, тт. I и II. Г. Агабекян — С. В. Авакян, Из истории военного искусства армян. ИНФОРМАЦИЯ.— Ж. Хачатрян — Одна из характерных форм керамики Армении VII—I вв. до н. э. А. Торамалян (Кишинев) — О некоторых армянских архитектурных памятниках Белгород-Днестровска (на русском языке). ХРОНИКА.— Г. Арташян — Празднование 100-летнего юбилея В. И. Ленина. А. Барсегян — Годичное общее собрание Академии наук Армянской ССР. З. Долабчян —

Левон Оганесян .

№ 3

СТАТЬИ.— К. Г. Кафадарян — Археологическая работа в Армении за годы Советской власти. А. Т. Ганалаян — Армянская фольклористика за пятьдесят лет. В. Д. Аракелян — Аракел Даврижеци. Г. Х. Сарксян — Беспочвенные теории об Урарту. Х. А. Мушегян — Из истории денежного обращения в античной Армении. А. Г. Абрамян — Начало современного летосчисления по данным древнеармянских календарисгов. К. Х. Кушнарева (Ленинград) — Ходжалинский могильник (на русском языке). ПУБЛИКАЦИИ.— Л. С. Хачикян — Путевые записки инокa Саргиса. Б. Л. Чукасян — Средневековый словарь заимствований арабских слов в персидском языке, написанный армянскими буквами. ДИСКУССИИ И ОБСУЖДЕНИЯ.— С. Х. Мнацаканян — Символы-обереги в армянской средневековой скульптуре. Р. О. Вардамян — Новая попытка толкования метрологических таблиц полной и краткой редакций «Ашхарацуйца». Г. Б. Петросян — Меры длины в древнеармянских источниках и их новая интерпретация. СООБЩЕНИЯ И ЗАМЕТКИ.— С. Б. Арутюнян — Гарегин Левонян. С. В. Ованесян — Литературные взгляды Ерухана. Г. О. Мовсисян — Страница из истории армяно-персидских литературных связей XIX в. Мирдат Тиреакян (Нью-Йорк) — Какова была доля Хоренаци в армянском переводе Библии. Г. Е. Арешян — Орудия труда Арктического могильника (на русском языке). РЕЦЕНЗИИ.— К. Мелик-Пашаян — Степан Лисицян, Армяне Зангезура. С. Саринян — Шушаник Назарян, Петрос Капанци. А. Мадоян — П. М. Хачатрян, Средневековые армянские исторические плачи (XIV—XVII вв.). ЖИЗНЬ ЗАРУБЕЖНЫХ АРМЯН.— С. Гаспарян — Земляческие и культурные союзы зарубежных армянских колоний на современном этапе. Н. Вардамян — Культурная и общественная жизнь зарубежных армян (январь—июнь 1970 г.). П. Сараджян — Арменоведческие издания. ИНФОРМАЦИЯ.— Г. Мкртчян — Иностранные связи библиотеки Академии наук Армянской ССР. О. Еганян — Сборник армянских рукописей Санаинской библиотеки. С. Чилингарян — Новонайденные памятники неолита из Ноемберянского района. Г. Григорян — Новые данные об армянских эпиграфических надписях Крыма и Северного Кавказа (на русском языке). А. Каковкин (Ленинград) — Памятник армянского художественного шитья XVI в. (на русском языке). Жолт Трочани (Будапешт) — Источники по истории трансильванских армян XVII—XVIII вв., хранящиеся в Венгерском национальном архиве (на русском языке).